

Låttjoogg sää´mkee´dd

Nuõrti-Sää´mjânnam

Aanar (www.inari.fi), Suä´đjel (www.sodankylä.fi)

Urho Kekkonen meermie´cc

Päai´k´håidd Meä´cchalltõs.

Låttjoogg sää´mkee´ddin (Åå´skjäu´rr da Åå´skkuõškk) vuäitt tobdtõõttâd vuä´mm Peäccam Suõ´nn´jelsiid raajjâmvuekka. Låttjoogg sää´mkee´dd liâ Peäccam Suõ´nn´jelsiidâst evakko jouddâm Semenoff da Fofanoff piârrji jälstempäai´k. Sää´mkee´dd liâ Urho Kekkonen meermie´cc tââ´vbeä´Inn, Låttjoogg nuõrtibeä´Inn nu´tt kue´htt kilometred Lått- da Čuõmmjooggi õhttnempäai´kest pâjjo´kke. Sää´mkee´dd liâ leämmaž aazztum 1940-lååggast. Urho Kekkonen meermie´cc raajjâm mie´ldd tõk liâ suõ´jjuum. Kee´ddid leät ouddlâ´sttam da laaddum ee´jjin 1981 da 2000 Maai´lm Luâđ Škiâŋkkisie´brr Lää´ddjânnam Teäggtoõzz õhttsažtuâjjuõrjtõõggâst. Mu´zeipravlee´nja da Meä´cchalltõs â´nne huõl põõrti da kee´ddi pirrõõzz kuddân âânnmõõžžâst.

- Låttjoogg kuâŋŋsest Åå´skkuõšk puõtt åârrai põõrt le´jje Semenoff piârrjâ´lvvpõõrt Åå´skjäu´r reeddast åârrai põõrt le´jje Evvan Semenoff da Fofanoff piârrji põõrt, koin leät jälstum pirree´jji. Semenoffi´zzi kie´sspäi´kk leäi 12 km mäa´tk räa´jest Čuõmmjoogg Kue´ttjää´ur reeddast. Låttjoogg tä´lvvpäikka puõtteš suukkâmvõnnsin ju´n pâ´rggmannu looppâst da kie´sspäikka puõtteš määusat vue´ssmannust. Põõrt le´jje Peäccmest evakko jouddâm Semenoffi´zzi da Fofanoffi´zzi jälstemsâ´jjen ee´jjin 1946-1948. Mâŋŋa Suõ´nn´jelsiid šaa´mid aazzteš põõššinalla Če´vetjäu´r pirrõ´sse. Sää´mkee´ddi ke´ddmärkka kuulli šelljpõõrti da põõrti raajjâmvue´jj liâ jää´kktam vuä´mm ä´rbvuõđ vue´jjid da tõn nallše´ld liâ ärvvai nuõrttsaa´mi mie´ldsa ä´rbvuõdes beä´Inn.

Äävaiaárramäái´j

- Lättjoogg sää´mpöört liâ jiöččtuáimmla tobdstööttââmpäái´k. Paai´kid vuäitt tobdstööttâd pIRR ee´jj, leša tâlvva peäss aau´tin tâ´lk Raajj-Joo´sep raajjväärdökpäái´k räjja. Loppmä´tkk (nu´tt 3 km) fe´rttai čuöiggâd.

Öhttvuöđteâđ

- Lâa´ssteâđaid päái´kest vuäžž Ääppalskääid luâttköösköözzâst le´be Kääzzköspäi´kk Kuä´ckknjöözzâst.

Jâá´ttemöhttvuöđ

Takai jâá´ttemöhttvuöđ

- Raajj-Joo´sep raajjväärdökpäái´k puött peäss Muurmna mõõnni bussliinjin (www.matkahuolto.fi). Tõ´st vä´zzem- da čuöiggâmmä´tkk Urho Kekkosen meermie´cc räjja da tõ´st sää´mkedda lij veâl nu´tt kolmm kilomettar.

Aautin

- Lättjoogg sää´mkee´ddid peäss pue´rmösân tobdstööttâd Raajj-Joospa viikki čuökku mie´ldd. Ä´vlest mõõnât vuöššân Njeä´llem čuökku (nr 91) nu´tt 7 km, mâŋŋa jâârglet Akujää´urest vuä´ljsbeälla vuöi´ggest Raajj-Joo´sep da Muurman ärra. Vuejat vuöi´ggest nu´tt 38 km raajjväärdökpäái´k räjja. Raajjväärdökpäái´k puött, čuökku saaujbeä´l, vuâlgg meä´ccauttčuâggas, kää´tt veekk Lättjoogg kuâŋŋsa, tõ´st sää´mkee´ddid lij veâl nu´tt kolmm kilomettar mä´tkk. Tâlvva meä´ccauttčuökku jeät aurrjukku. Mää´tk vuäitt juä´tkked säâ´vkivui´m le´be obbest muöttvä´zzemkä´mmivui´m.

Mäddkartt

Liâdggsa kaart

- Meä´cchalltöözz Reisskartt.fi
- Urho Kekkosen meermie´cc mäddkartt.

Käazzkõõzz

- Lättjoogg sää´mkee´dd ke´ddmä´rkk´lij jiõčctuaimmlaž tobdstõõttâmpäi´kk, ko´st jiâ leäkku vuä´pstempersonkää´dd.
- Sää´mkee´dd vu´vdd´lij mu´zeivu´vdd, ko´st tollstõõllmõš da kuõrjtõõvmmõš´lij kiõlddum. Ââldmõõzz tollstõõllâmpäi´k liâ Čuõmmjoogg njää´lmest, ââldmõš´lij nu´tt õõt kilomettar mää´tk tue´kken Åå´skjääu´r sää´mkee´ddest.
- Ââldmõõzz meä´cc- da varrjemkeâmp liâ Snellmanpõört meä´cckeâmp, Ceäggvää´r meä´cc- da varrjemkeâmp
- Lââ´ssteâđaid vuu´d käazzkõõzzin
 - Suâlseä´lgg (www.saariselka.fi)
 - Aanar (www.inari.fi)

Liikkeemcõgldõsnallšem oummi käazzkõõzz

- Päai´kest jiâ leäkku käazzkõõzz liikkeemcõgldõsnallšem oummid.

Lââ´ssteâđaid Lättjoogg sää´mkee´ddin; Åå´skjääu´r da Åå´skkuõšk jälstemkee´dd

Te´l ko Lää´ddjânnam mõõnti vääinest Peäccam änn´jõž Ruõšš beälla, mõõnte Semenoffi´zzi da Fofanoffi´zzi piârri määngai jee´res nuõrttsää´m piârri nalla jiijjâz juâkkjännmeez. Peäccam leäi leämmaž nuõrttsaa´mi ää´rbvuâlaž jälstemvu´vdd. Väinnpodd nuõrttsaa´mid si´rddeš evakko mätkka Lää´ddjânnam beälla. Mâŋŋa Sää´mĵânnam vääin, see´st puđi evakkomä´tkk, leša sij jiâ vuäittam teänab mäcced tuâl´jõž dommvoudda. Vu´vddluõvtõõzzâst nuõrttsää´mpiârri mõõnte dommpäai´keez, puäzzjällmõõžžeez di jee´res jällmõõžžeez da bie´kk ruäđin kuâđđje änn´jõž Ruõšš beälla, (Ååskjääu´r põrtt. Snimldõk)

Vuõššân Semenoffi´zzi da Fofanoffi´zzi piârri aazzõ´tte jälsted miâlggâđ ââ´lda änn´jõž dommvuu´d nuõrttraaj âldsa, Čuõmmjoogg da Lättjoogg kuâŋŋsid. Semenoffi´zje da Fofanoffi´zje ra´jje jiõcceez tä´lvvpäai´k Lättjoogg riddu âald Čuõmmjoogg njäälm. Kie´sspäai´k jälstempõörtid ra´jješ nõkam 12 km mää´tk tuâkka tä´lvvpäai´kest, Čuõmmjoogg Kue´ttjää´ur riddu. Kie´sspäai´k liâ leämmaž še Vuâsk-, Äi´tt- da Ruâkkjääu´rest di Lää´tt reeddain. Muä´dd ee´jj kee´jjest Semenoffi´zzi da Fofanoffi´zzi piârri si´rdde põõššinalla jälsted Če´vetjaurra.

Tä´lvvsijdd leäi kue´tt piârri "sijdd"; Semenoffi´zzi lââ´ssen Lää´tt kuâŋŋsa aazzõ´tte Fofonoffi´zje (änn´jõž Käyräniemi) piâr. Tä´lvvpäikka puõ´tteš ju´n pã´rggmannu looppâst da serddmää´tk jo´tteš suukkâmvõnnsin. Obb tää´lv

ši'lleš kue'l junnsid ââ'nee'l. Puäzzhääid õ'neš, hã't jäänaš puõccin leäi kuâđđjam tuâl'jõž šõddâmpäikka. Puäzzäidd ij tä'lvypäai'kest leämmaž. Puõccid ij taarbšam poorted, tõ'nt ko kuäivâspäai'k le'jje šiõgg. Muä'dd puõccu le'jje kidd ke'ddmää'rkest. Puõcci lââ'ssen nuõrttsaa'min le'jje še saauz.

Lää'tt tä'lvvsiidâast, Åå'skkuõškâst liâ jälstam Ååđaz (s. 1876) da Nättli (s. 1873) Semenoff di sij nijdd Mä'rjj da pä'rnn Pietar ("Peätt", s. 1921) kappjes Ee'ldin (s.1924, os. Fofanoff)

Ååđa da Nättli niõđpä'rnn O'nddri še kuuli piârõhttsažkâdda. Åå'skjääu'r nuõrtireeddast jälsti Semenoff Ååđa uärrsõmõs pä'rnn Evvan ("U'cc-Evvan", s. 1908), kappjines Jääffain di sij kue'htt niõđ da pä'rnn. Jääu'r viõstârbeä'Inn jälsti Fofonoff Å'skk piärrjines.

Åå'skjääu'rest le'jje kue'htt jälstempõõrt, kook tän poodd liâ teevvkâni da kõččâmnalla. Kuälmad põõrtâst liâ kuâđđjam tâ'lk muä'dd hirssriâdd. Ke'ddmää'rkest liâ veâl tobddjemnalla äi'ttkää'v ja kue'ttkää'v.

Åå'skkuõsk sää'mķe'dd lij 300 mettred
Åå'skjääu'r jälstemķe'ddest Lättjoogg pââ'jj-
jo'kke. Åå'skkuõškâst ke'ddmää'rkest käunnai
põõrt lââ'ssen suõvvsäu'nñ, mäddkiugân da
kue'htt keállar da nuu'žnik. Saauzi ââ'nem
diõtt ķe'ddest le'jje sau3zkäard da -puur.
Lââ'ssen sää'mķe'ddest lij käunnjemnalla
äi'ttkue'tt di kuä'di paa3ztõõzz. Suei'ni da jâkkli
diõtt le'jje jiijjâz ruõkkâmlue'v.

Saauzid vi'žžeš suei'nid kolmmen jee'res päai'kest. Pue'rmõs päi'kk leäi puârast šõddi suei'nn poožn Čuõmmjoogg njää'lmest ķilomettar vee'rd Lättjoogg vuâlârra Lää'tt tä'vvreeddast, rää'd puõtt. Poožn leäi ääi'jben âânnam Rääjj-Joo'sep le'be Joosef Juhonpoika Sallila, kää'tt jälsti vuâlbeä'Inn Lättjokk'kuânñsest. Mânña Joo'sep jää'mmest ee'jjest 1946 šiõgg suei'nnčuõppâmpäai'k le'jje saa'mi âânnmõõžžâst.

Põõrt da šelljpõõrt liâ suõ'jjuum asetõõzzin ee'jjest 1985. Põõrtid da šelljpõõrtid ij vuâžž ââ'nned lokku vääldkâni nuu'žnik, kää'tt lij puki luâđastjoo'ttji âânnmõõžžâst.

Låttjoogg sää´mķee´dd pōört da šelljpōört

Snimldök: Aazztemkää´vv

1. Oudas Semenoff pōrtt Åå´šķkuōškâst

- Jälstempōrtt, ko´st leäi käämar da å´rnnsâ´jj åårr Låttjoogg nuōrttreeddast. Pōrtt lij rajjum hiirsin sälvvee´l da sii´skpeä´l hiirs liâ ääusain viōrrum. Pōrtt leäi Ååda da Nättli Semenoff piârri tä´lvvpōrtt ee´jjin 1946-1948.

2. Pōrtt Åå´šķkuōškâst

- Jälstempōrtt, kää´tt leäi Pietar da kappjes Ee´led tä´lvvpōrtt ee´jjin 1946-1948.

3. Sau33pu´vrr Åå´skkuõškâst

Semenoffi´33i sau33pu´vrr

4. Suõvvsäu´nn Åå´skkuõškâst (Åå´skkuõšk põrtt)

5. Mäddkiiugân Åå´skkuõškâst

6. da 7. Ķeâllar Åå´skkuõškâst

8. Njuu´žniĳ Åå´skkuõškâst

9. Vuå´ššnue´tt

10. Vuä´pstemtaull Åå´skjääu´rest

11. Põrtt Åå´skjääu´rest

- Fofanoff Åå´skĳ piârri jälstempõrtt. (Evvan Semenoff piâr jälsti jääu´r nuu´bb beä´lnn.)

12. Šelljpõrtt Åå´skjääu´rest